

(כד:) היה מהלך במבואות המטונפות לא יקרא ק"ש ולא עוד אלא שאם היה קורא ובא פוסק, לא פסק מאי וכו' מהכא כי דבר ד' בזה, עיי"ש.

(הרה"ג ר' צבי קריזר שליט"א)

★★

בגמ': מים ראשונים צריך שיגביה ידיו למעלה.

פירש' רש"י - מים ראשונים שלפני המזון צריך שיגביה ידיו ראשי אצבעותיו.

בדין נטילת ידים נחלקו הראשונים: שיטת רש"י (בחולין) שצריך ליטול רק עד מקום חבור האצבעות לכף היד.

ושיטת הרי"ף שצריך ליטול כל היד עד מקום חיבורה לזרוע.

ולפי"ו אומר ספר באר שבע, שרש"י פה מפרש לשיטתו שצריך להגביה את האצבעות שהם חיוב הנטילה.

אך הרי"ף יפרש שצריך להגביה את כל כף היד.

★★

בגמ': כל האוכל פת בלא ניגוב ידים כאילו אוכל לחם טמא.

פירש"י משום שהוא מאוס, ודבר מאוס איקרי טמא. אולם הב"י (סי' קנ"ח) כתב דמים ראשונים ששופך על ידיו טמאים הם, ואף דשופך מים שניים לטהר המים, מ"מ לכתחילה צריך להעביר המים הראשונים לגמרי, ולכן ס"ל דאם שפך רביעית בבת אחת על שתי ידיו או על כל יד ויד דקיי"ל דהמים טהורים אין צריך ניגוב. וע' במשנ"ב (ס"ק מ"ו) דרש"י חולק וס"ל דכיון דטעמא הוא משום מיאוס לא איכפת לן במה שהמים טהורים, ובכל אופן צריך ניגוב משום מיאוס. (וע' מעדני יו"ט ברכות פ"ז אות ק"ב דלדבריו נמצא שלא נחלקו רש"י והב"י).

ולכאורה י"ל דנ"מ בין רש"י והב"י אם צריך ניגוב באופן שרחץ ידיו באמצע הסעודה, דבכה"ג אין כאן טומאה שהרי ידיו טהורות באמצע הסעודה, דלדעת רש"י לא איכפת לן במה שהם טהורים וגם בכה"ג צריך ניגוב. וא"כ צ"ע דבשו"ע (סי' קע"ג ס"ג) פסק דמים אמצעים צריכים

ובאמת בגמ' בשבת שם מסקינן דאיירי במשא ולא משא (וכר' חסדא שם), וא"כ מפורש כחילוק זה דהבאר

שבע דהתם לא איירי במבטל המצוה לגמרי, אלא דאף דנוטל ידיו מ"מ מזלזל בדין שיעור הנטילה. משא"כ הכא אין הזלזול אלא בזה שאינו נוטל ידיו ומבטל לגמרי דברי חכמים.

★★

והנה עוד נחלקו כאן רש"י ותוס' בדינא דהעובר על דברי חכמים חייב מיתה, דמהא דפירש רש"י המזלזל שעושה כן תמיד בקביעות וע"ז כתב דנעקר משום דעובר על דברי חכמים, א"כ משמע שגם דינא דהעובר על דברי חכמים שבמיתה הוא דוקא בעובר עליהם תמיד. ואילו התוס' שפירשו דאי"ז ענין להעובר על דברי חכמים, אלא מה שנעקר מן העולם הוא ע"י עניות ומשום שמזלזל בה תמיד, לכאורה מבואר דס"ל דבשאר דוכתי דאיתא דהעובר על דברי חכמים חייב מיתה זהו אפילו כשאינו עובר עליהם בקביעות.

אולם נראה דיש לדון בזה, דהנה רש"י ביאר דהזלזול הוא שאוכל בלא נט"י, והיינו שמבטל המצוה כליל. אולם התוס' בדבריהם שכתבו דזלזול היינו שמזלזל בה תמיד לא פירשו מהו מהות הזלזול, ויל"ע אי בפרט זה ס"ל גם להתוס' כן אלא דס"ל דענין זה לא שייך להעובר על דברי חכמים משום דהעובר על דברי חכמים חייב מיתה אפילו בביטול לפעמים ולא בקביעות ואילו הכא איירי שמבטל בקביעות, או דגם בזה פליגי התוס' על רש"י וזילזול לפירושה לא הוא כשמבטל כלל המצוה ואינו נוטל ידיו, אלא דאף דנוטל ידיו מ"מ מזלזל בקביעות במצוה דאינו נוטל כדין וכדמסקינן בשבת שם (דף סב:) דמשא ולא משא, וע"ז איתא שם דענשו עניות. ומזה שהתוס' כאן פירשו דעניינם אחד שנעקר ע"י עניות משמע כהצד השני, דס"ל להתוס' דגם זילזול דהכא היינו דמשא ולא משא ודלא כפירש"י דאינו נוטל ידיו כלל. וממילא לפי"ז שוב אין ברור בכוונתם אי דינא דהעובר על דברי חכמים חייב מיתה זהו אפילו כשאינו עובר על דבריהם בקביעות, דבאמת אף אם עונשו במיתה דוקא כשמבטל דברי חכמים באופן תמירי מ"מ זהו כשעובר לגמרי על דברי חכמים, משא"כ הכא שמזלזל בתמידות ע"ז ענשו קשה יותר שנעקר ע"י עניות. וכבר מצינו בכמה דוכתי שענין הזלזול במצוה פעמים חמור יותר אף מביטול המצוה עצמה, יעויין ברכות